

Abordări comparative privind sustenabilitatea sistemului public de pensii

	Populația totală		Persoanele vârstnice
	Vârsta medie		Speranța de viață
	Rata fertilității		Vârsta medie a mamei
	Rata de dependență		Populația activă
	Cheltuielile cu pensiile		Pondere cheltuieli pensii în PIB

Cuprins

1. Evoluția populației - România vs. Uniunea Europeană.....	4
2. Topul țărilor cu cele mai scăderi ale populației în perioada 2015-2050.....	5
3. Vârsta medie a populației – evoluție comparativă la nivel european.....	6
4. Evoluția populației României pe categorii de vârstă.....	7
5. Evoluția populației vârstnice în totalul populației în perioada 2010-2050.....	8
6. Evoluția populației active – perioada 1970-2010 vs. 2010-2050.....	9
7. Rata de dependență a populației vârstnice – evoluție în perioada 2013-2050.....	10
8. Rata fertilității – evoluție în perioada 2013-2050.....	11
9. Vârsta medie a mamei – evoluție în perioada 1995-2012.....	12
10. Speranța de viață la naștere - evoluție în perioada 2013-2050.....	13
11. Speranța de viață la 65 de ani - evoluție în perioada 2013-2050.....	14
12. Ponderea cheltuielilor cu pensiile în Produsul Intern Brut – evoluție în perioada 2010-2060	15
13. Deficitul mediu aferent sistemelor de pensii din Europa Centrală – evoluție în perioada 2007-2077	16
14. Concluzii	17
15. Bibliografie	20

Introducere

Acest studiu și-a propus, prin intermediul unor infografice simple și sugestive, să ofere un cadru comparativ privind tendințele principalilor indicatori demografici, cu un impact semnificativ asupra sustenabilității sistemului public de pensii din România.

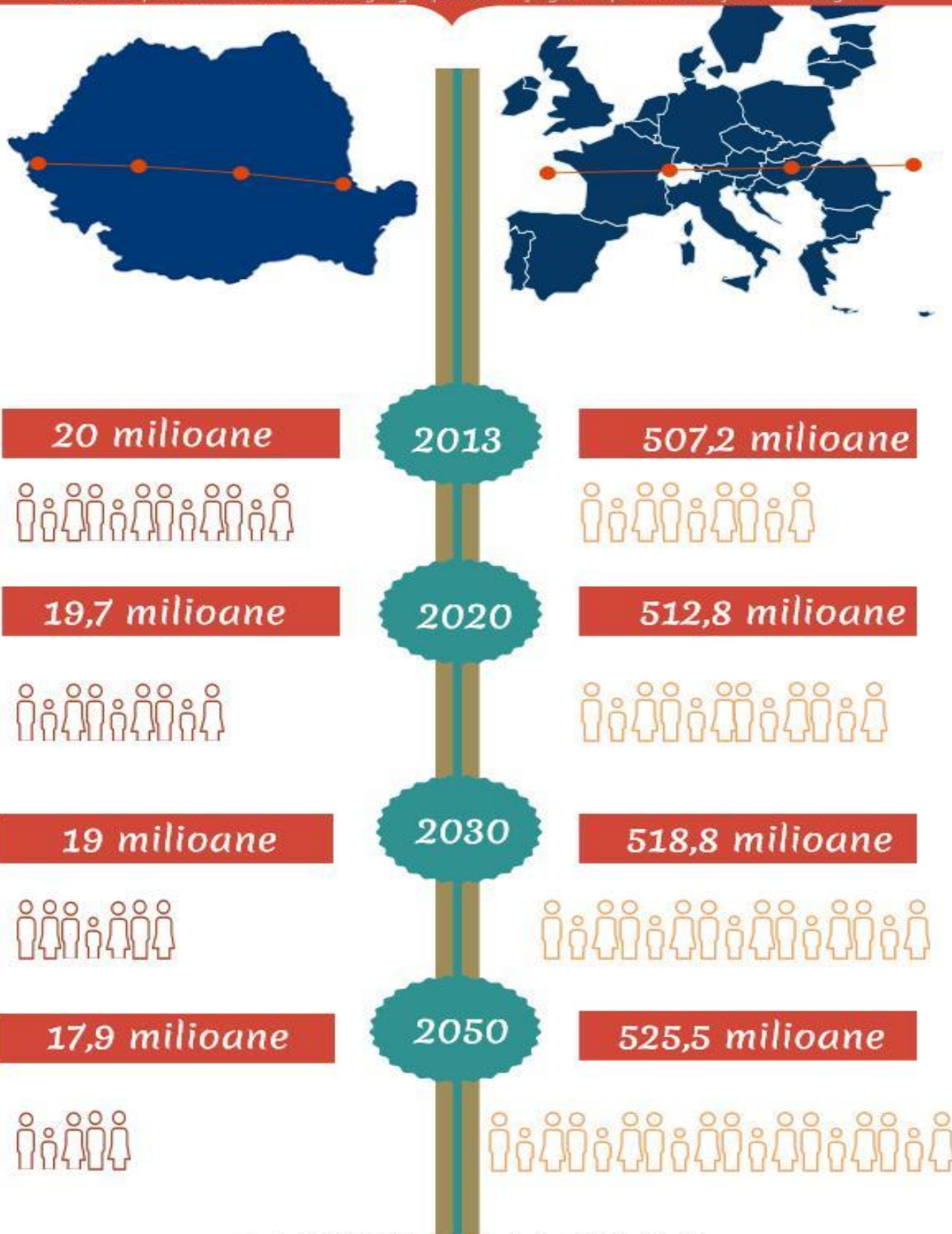
Datele statistice și prognozele pe termen mediu și lung au fost preluate din studii/analize elaborate de către organisme europene/internaționale recunoscute, cu tradiție în realizarea de estimări/prognoze privind tendințele demografice. Astfel, au fost utilizate date oferite de către următoarele organizații: *Comisia Europeană, Eurostat, Banca Mondială, Organizația Națiunilor Unite*.

Studiul s-a concentrat, în principal, asupra perioadei 2013-2060 și a urmărit prezentarea sub formă comparativă a datelor referitoare la România și Uniunea Europeană, o abordare care permite o analiză facilă a principalelor tendințe demografice în context european.

Prezentul studiu poate fi folosit și în cadrul proceselor de fundamentare a proiectelor de acte normative, ca suport pentru descrierea contextului actual și viitor în care evolua sistemul public de pensii din România.

Evoluția populației

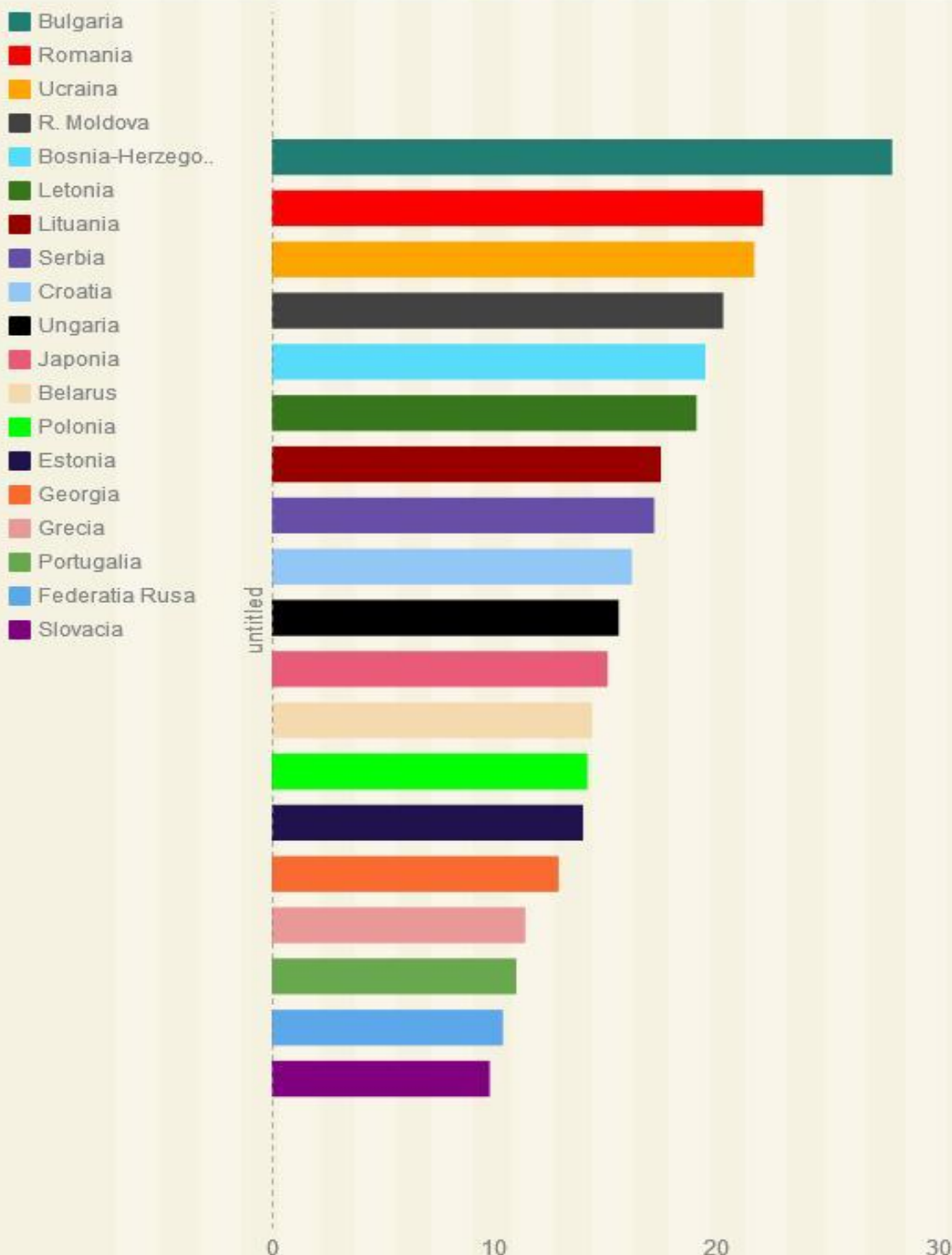
Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Topul țărilor cu cele mai mari scăderi ale populației în perioada 2015-2050

Sursa: ONU, World Population Prospects, The 2015 revision

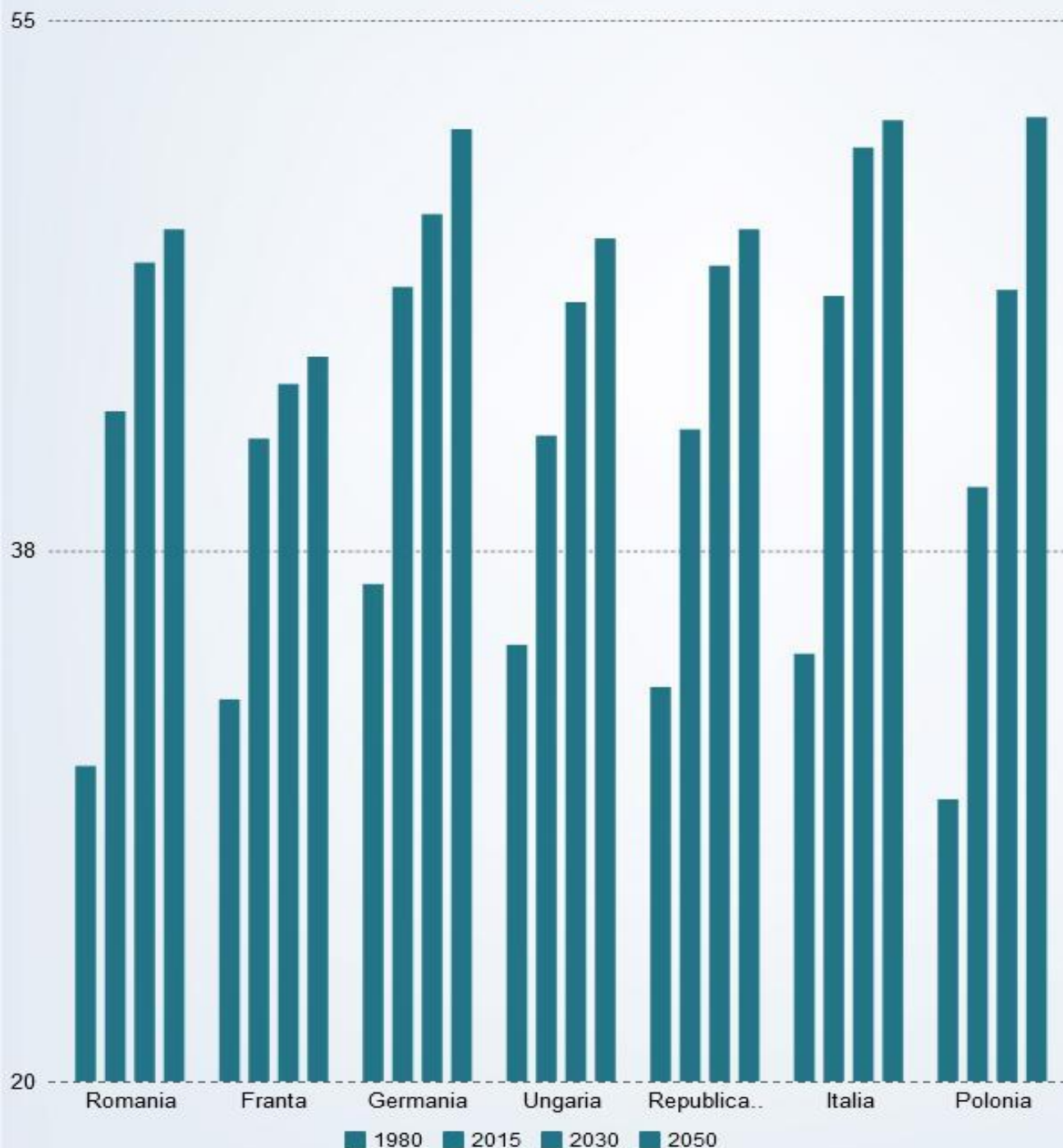

Potrivit datelor ONU din 2015, România este pe locul doi în topul țărilor din lume cu cea mai mare scădere demografică în perioada 2010-2050

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Evoluția vârstei medii a populației

Sursa: ONU, World Population Prospects, The 2015 revision

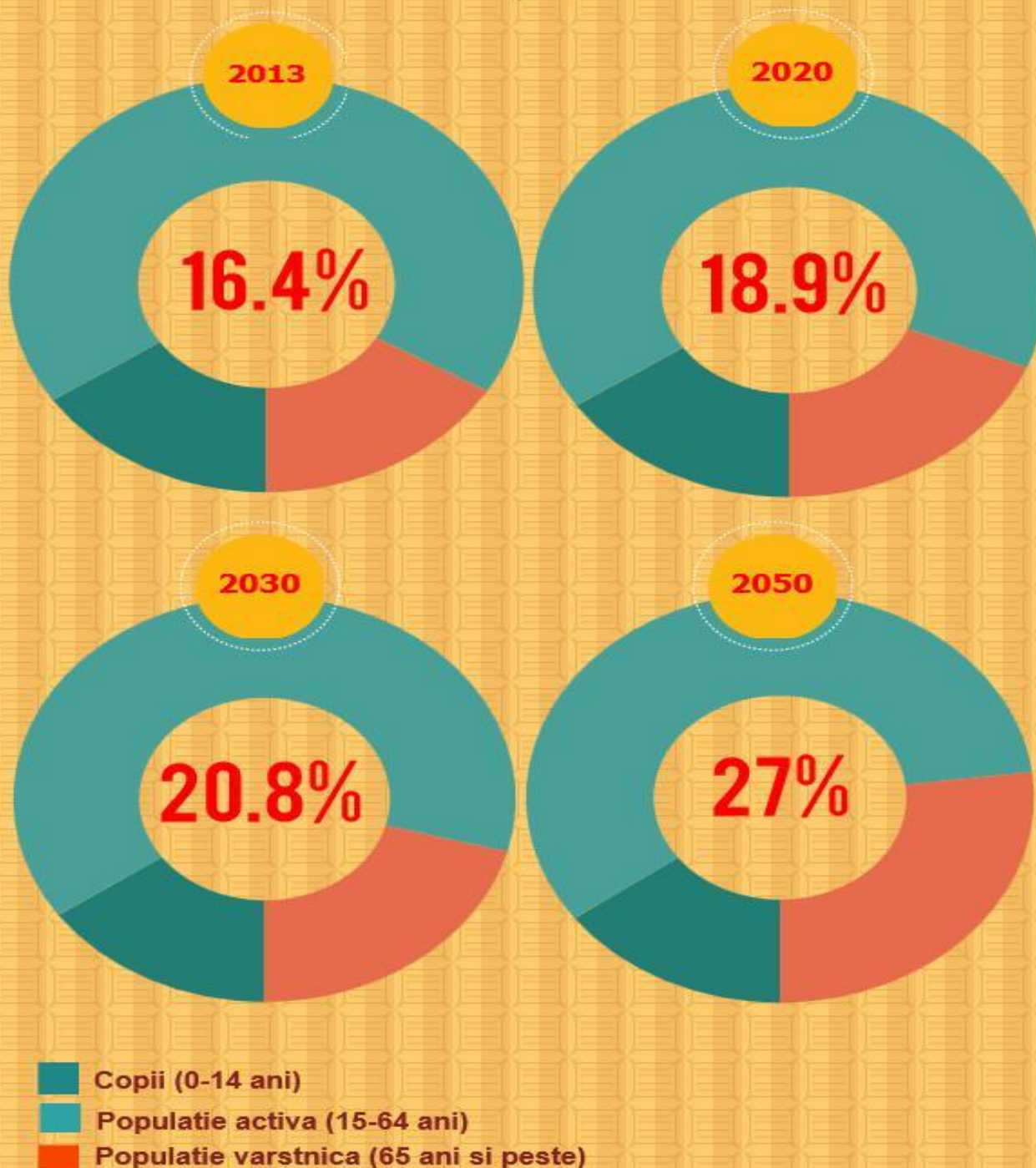

Vârsta medie a populației din România crește constant de la 30,1 ani (1980), respectiv 42,1 ani (2015) până la 48,1 ani (2050)

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Evoluția populației pe categorii de vârstă

Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

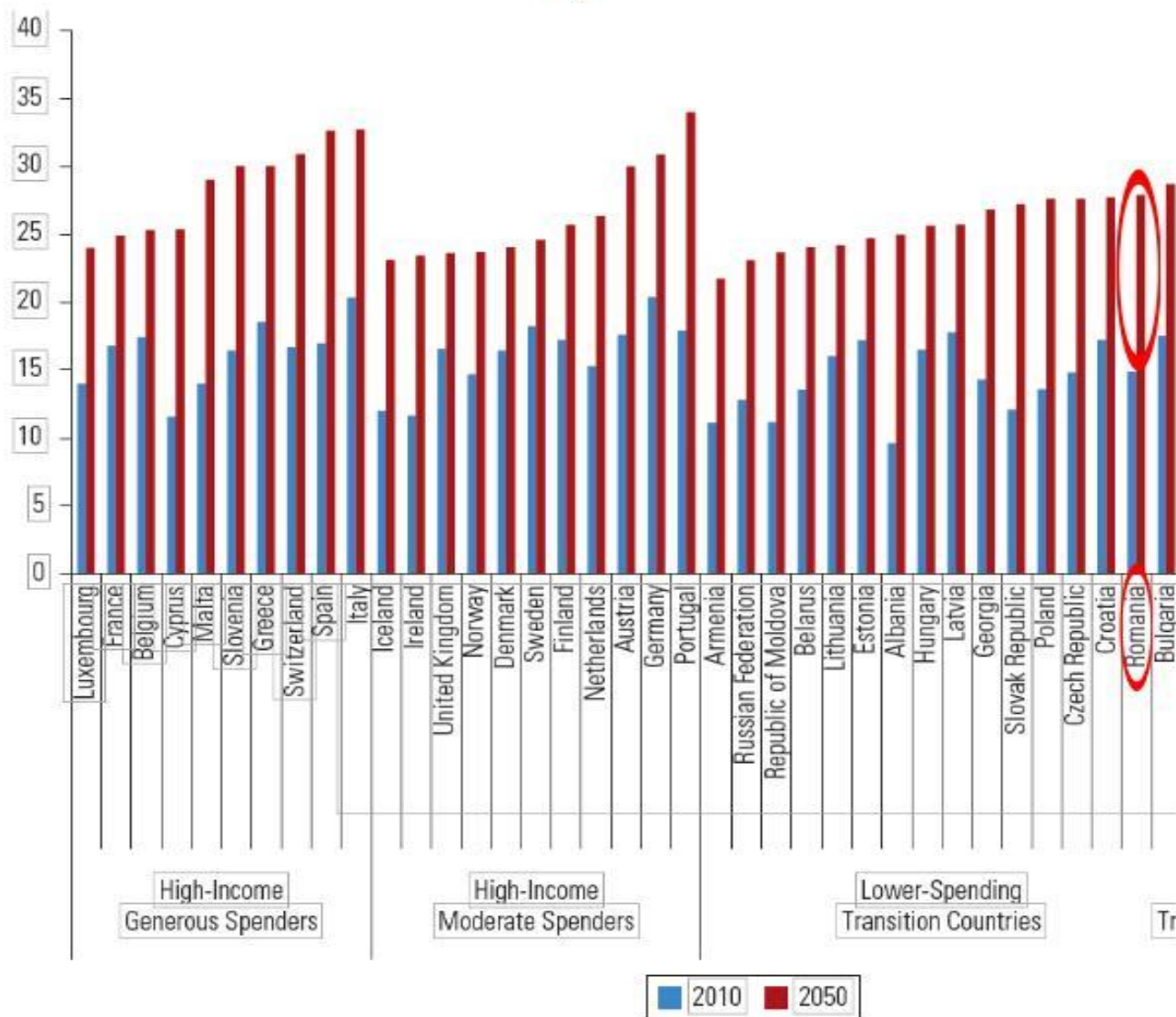

Ponderea populației varstnice (65 ani și peste) crește semnificativ de la 16,4% (2015) la 27% (2050), în contextul scăderii populației active cu peste 10% în aceeași perioadă

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Ponderea populației vârstnice în cadrul populației 2010- 2050

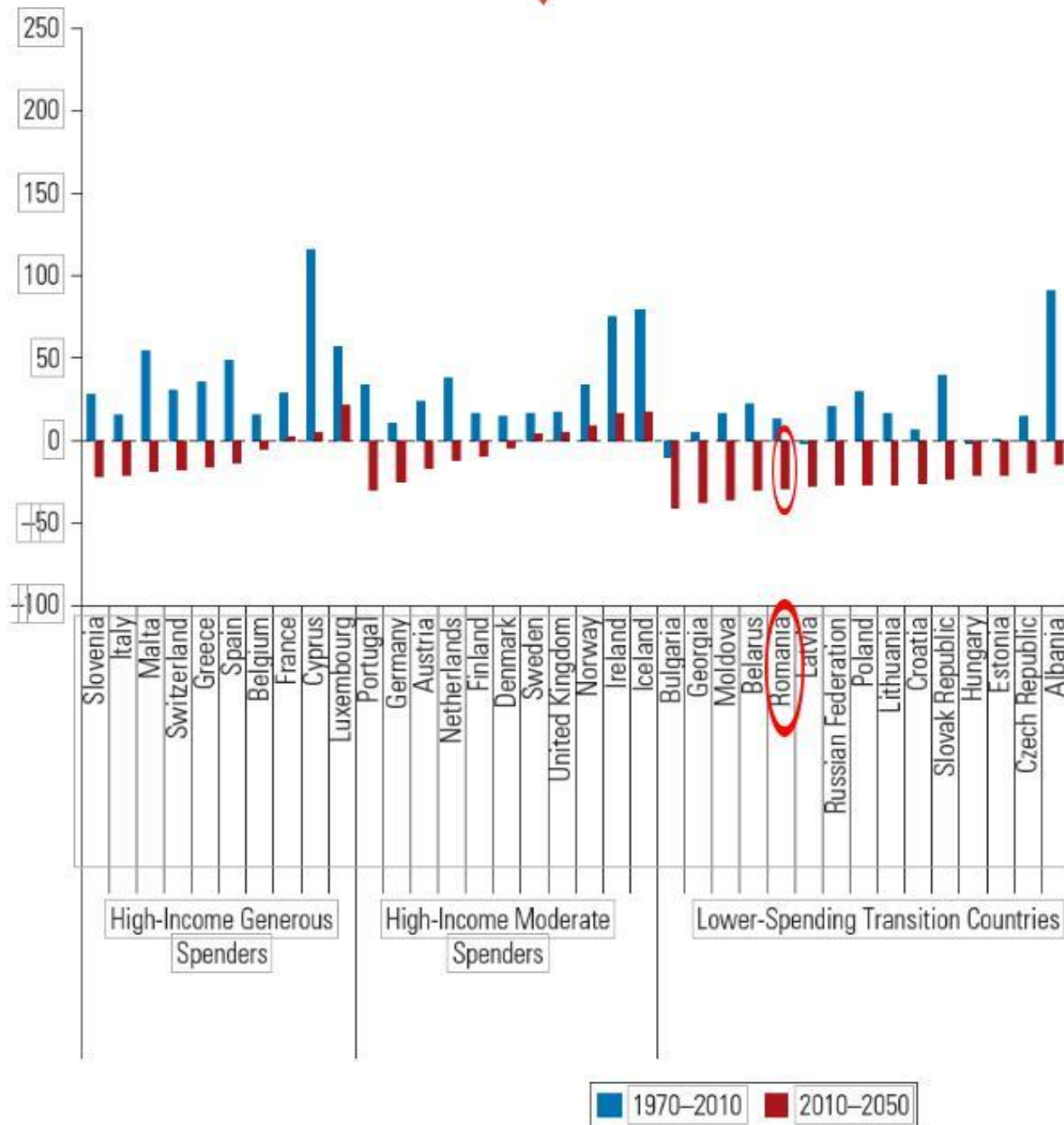
Sursa: The inverting pyramid: Pension Systems Facing Demographic Challenges in Europe and Central Asia, 2014

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Modificarea procentuală a populației active 1970-2010 vs. 2010-2050

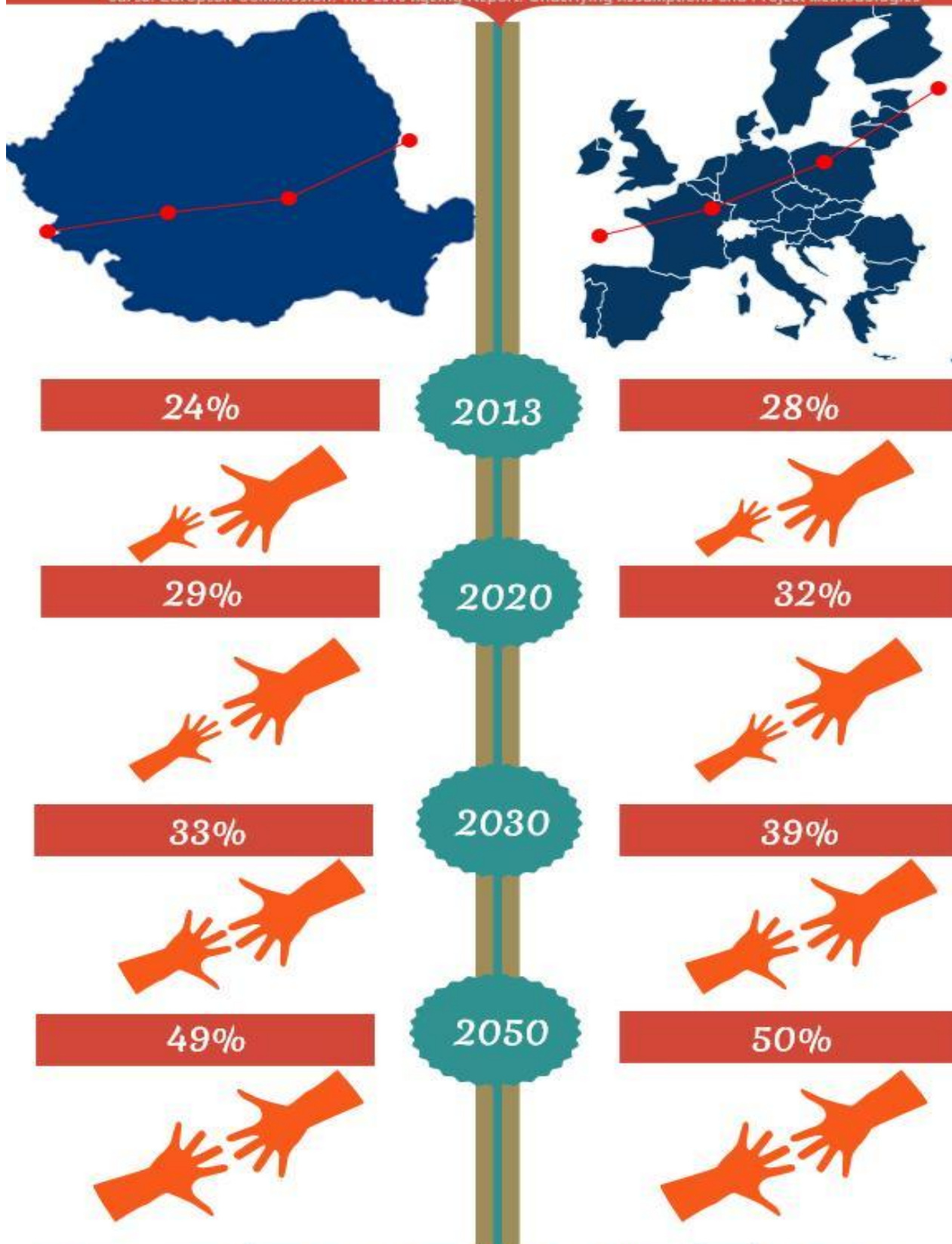
Sursa: The Inverting Pyramid: Pension Systems Facing Demographic Challenges in Europe and Central Asia, 2014

Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, populația activă a României va scădea cu aprox. 26% în perioada 2010-2050

Rata de dependență a populației vârstnice*

Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

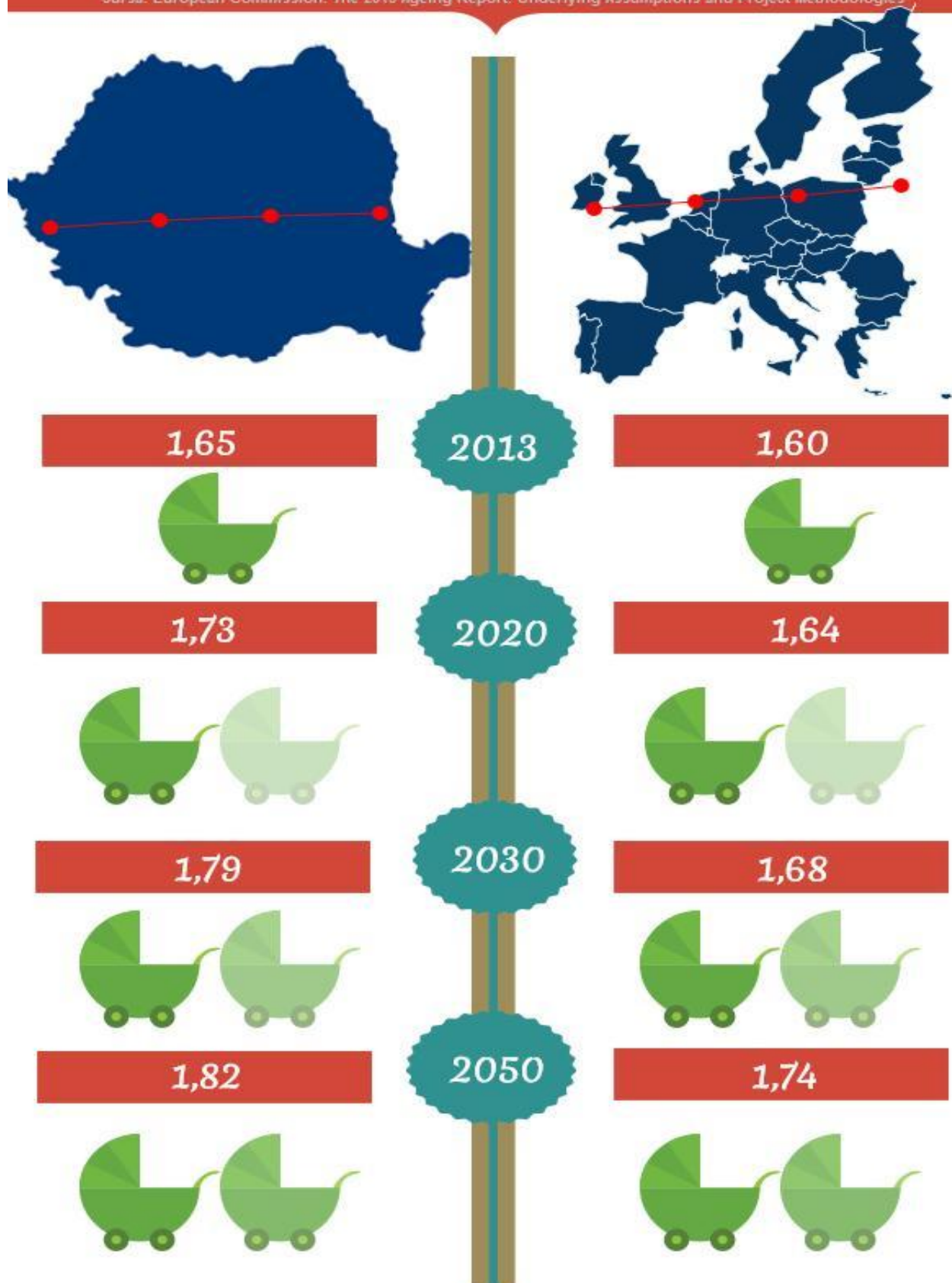

*Ponderea populației vârstnice (65 ani și peste) în cadrul populației cu vârsta între 15-64 ani

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”

Rata fertilității

Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

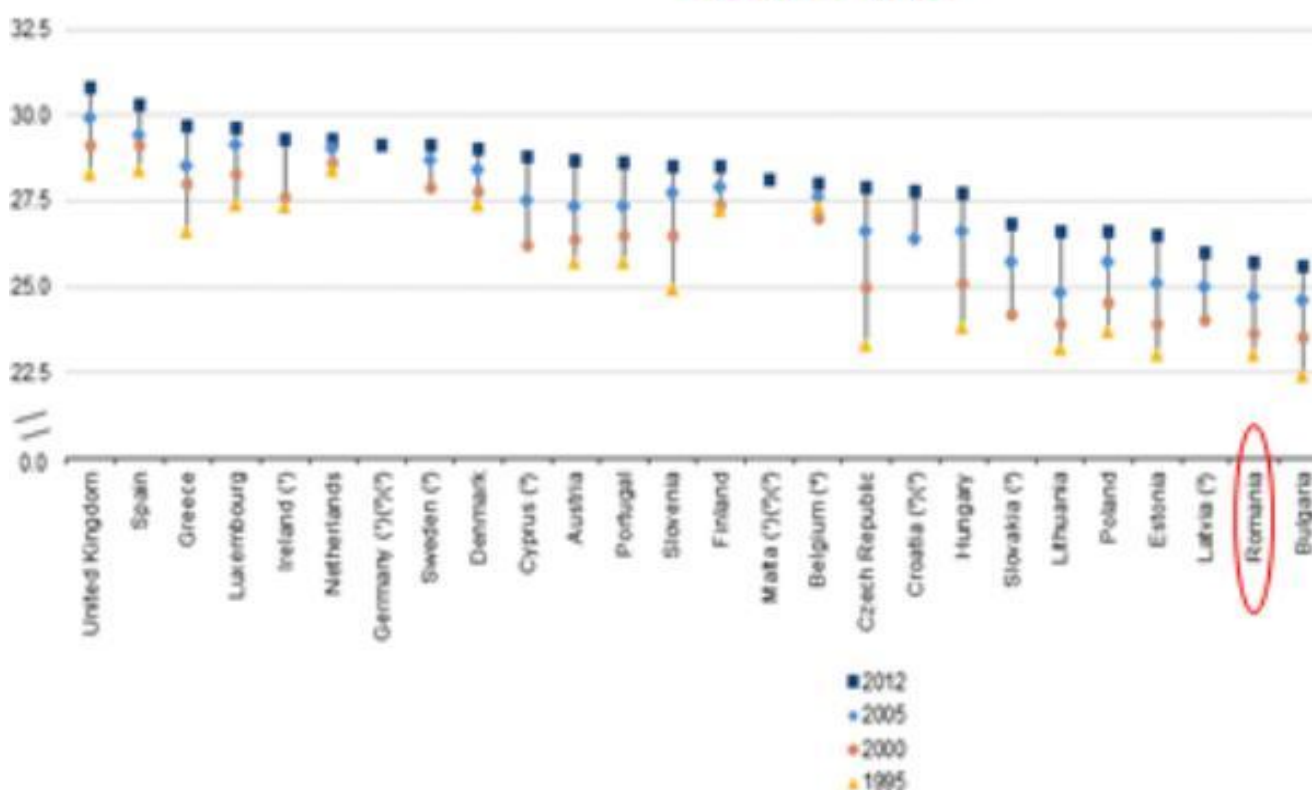

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”

Vârsta medie a mamei la nașterea primului copil

LA NASTEREA PRIMULUI COPIL -1995-2012-

* 2005: not available.

** 2000: not available.

* 1995: not available.

* 2010 instead of 2012.

* 2012: not available.

Source: Eurostat (online data code: demo_find)

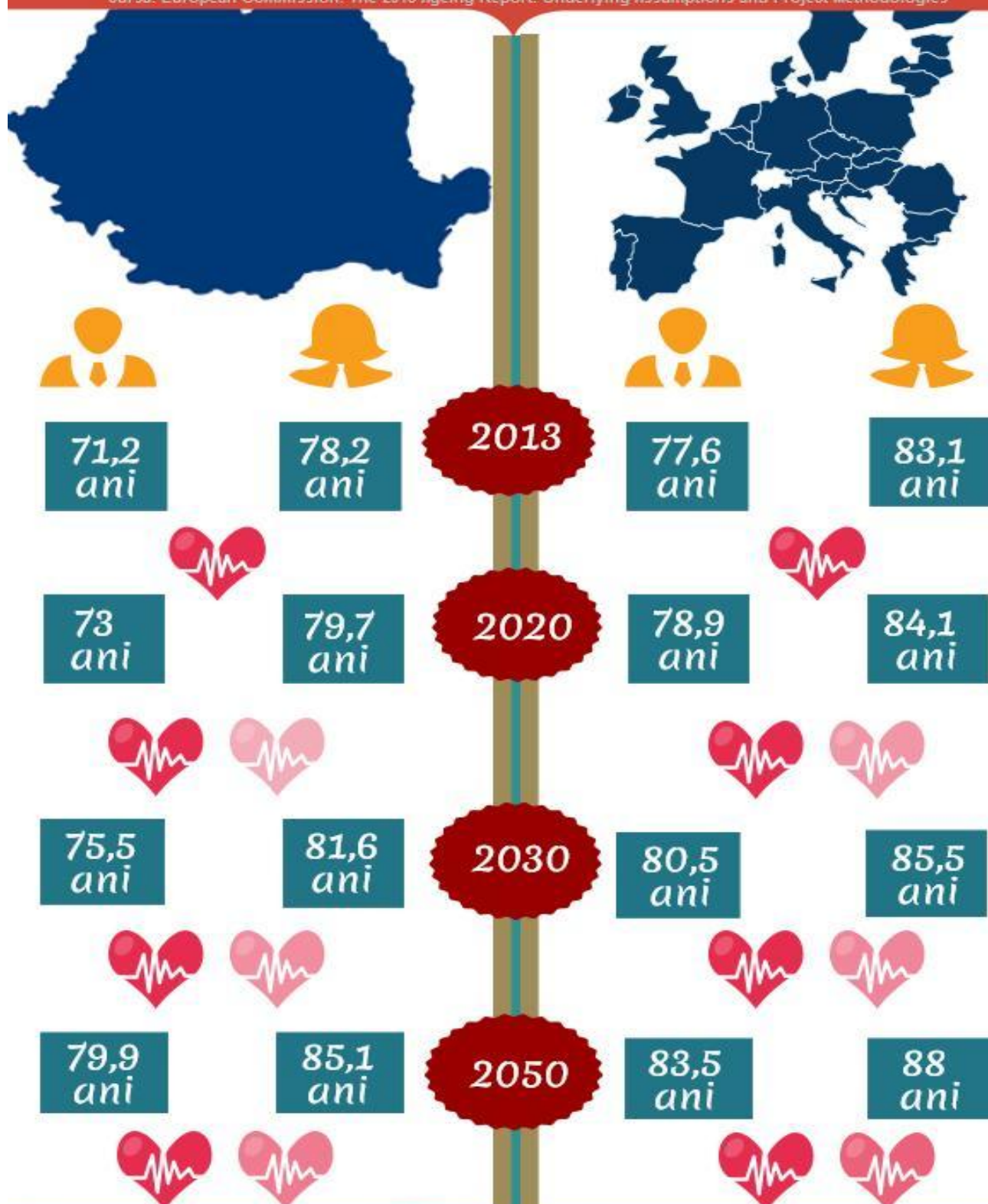
Deși se situează încă sub media europeană, vârsta medie în România a mamei la nașterea primului copil are un trend ascendent

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”

Speranța de viață la naștere

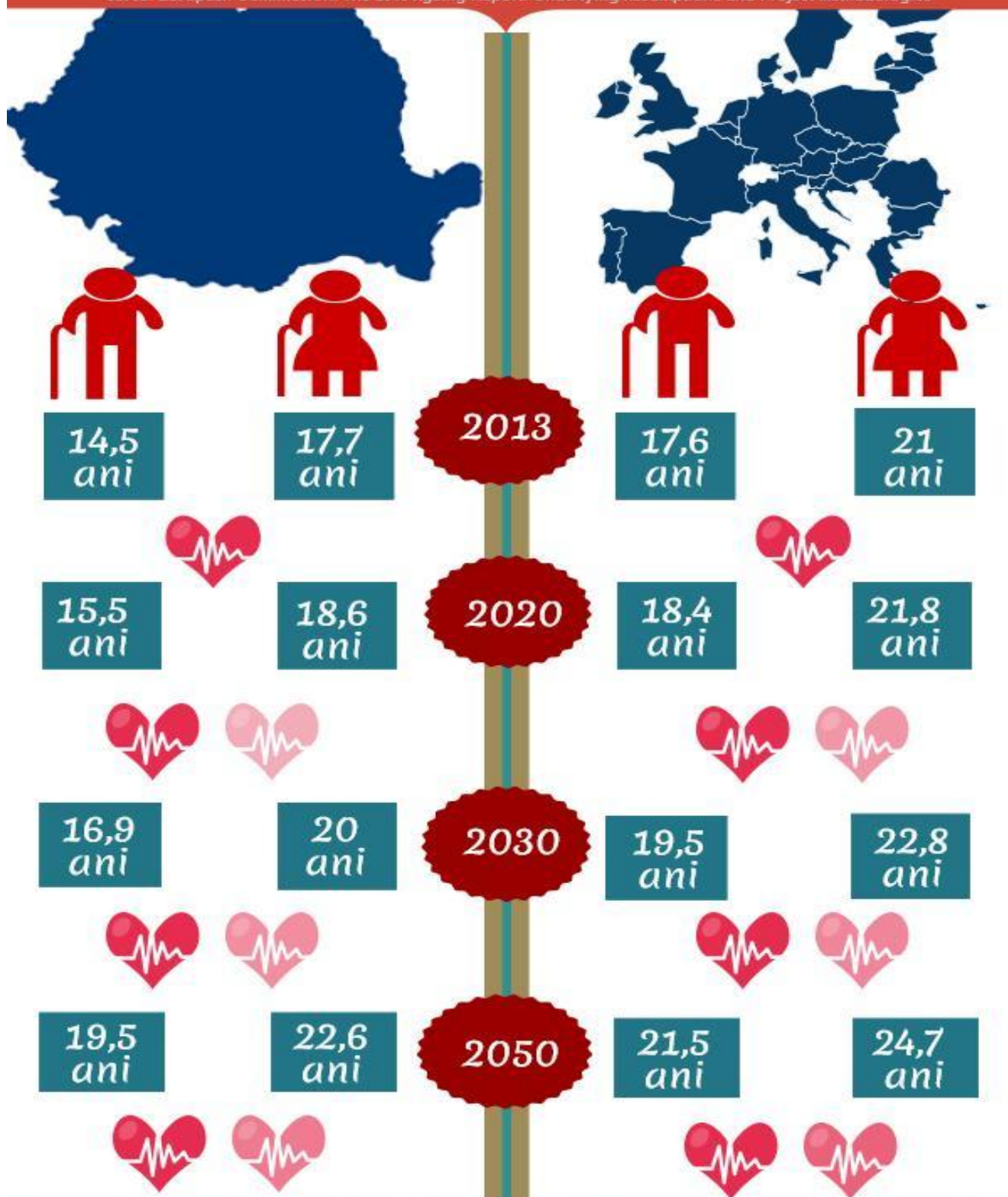
Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

Speranța de viață pentru bărbați va crește cu peste 8 ani, la 79,9 ani, iar pentru femei cu aprox. 7 ani, la 85,1 ani. Se observă o tendință de apropiere de media europeană până în anul 2050.

Speranța de viață la 65 ani

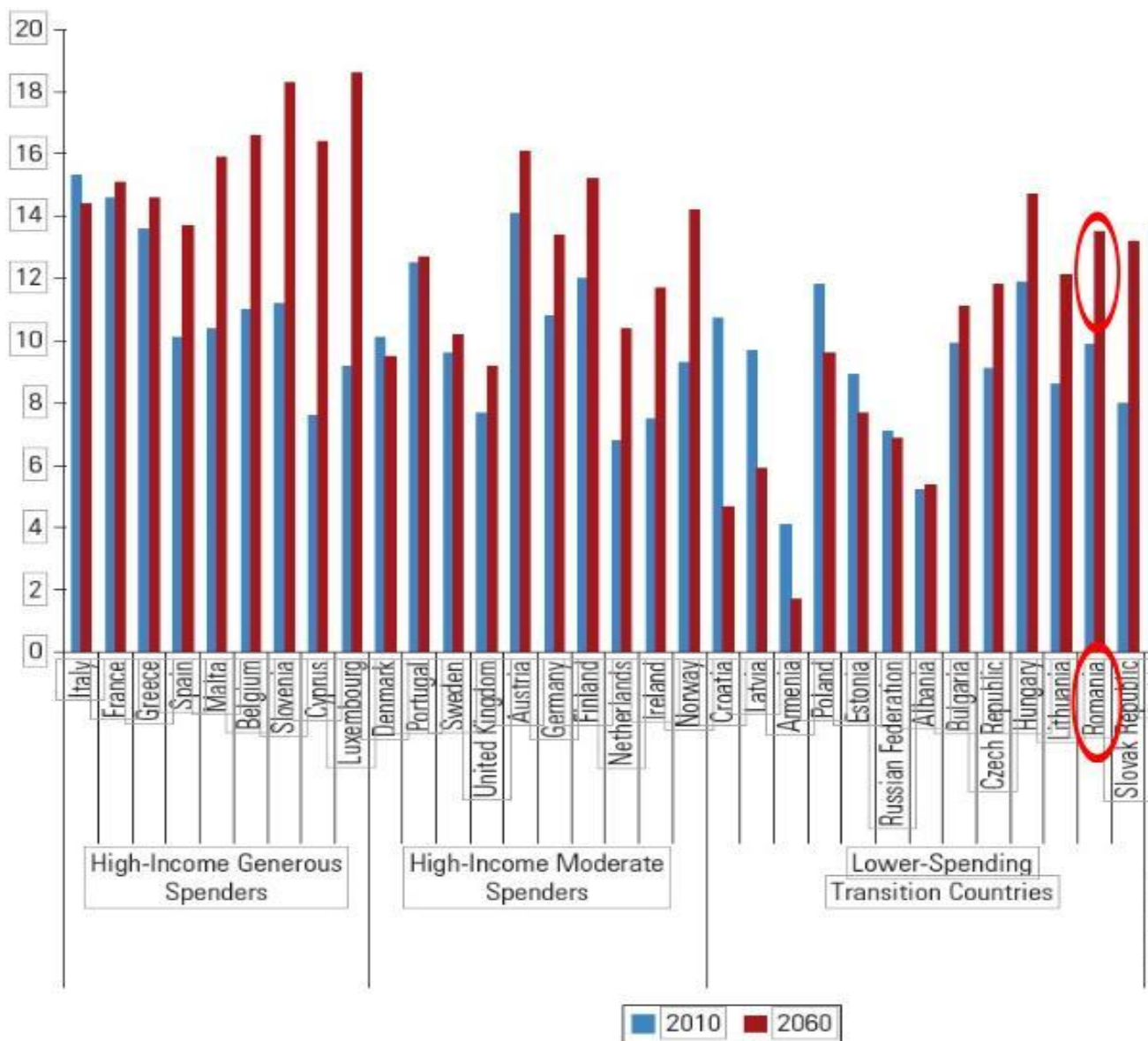
Sursa: European Commission: The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies

Speranța de viață pentru bărbați la 65 ani va crește cu 5 ani, la 19,5 ani, iar pentru femei cu aprox. 5 ani, la 22,6 ani. Se observă o tendință de apropiere de media europeană până în anul 2050.

Ponderea cheltuielilor cu pensiile în PIB 2010-2060

Sursa: World Bank, The Inverting Pyramid: Pension Systems Facing Demographic Challenges in Europe and Central Asia, 2014

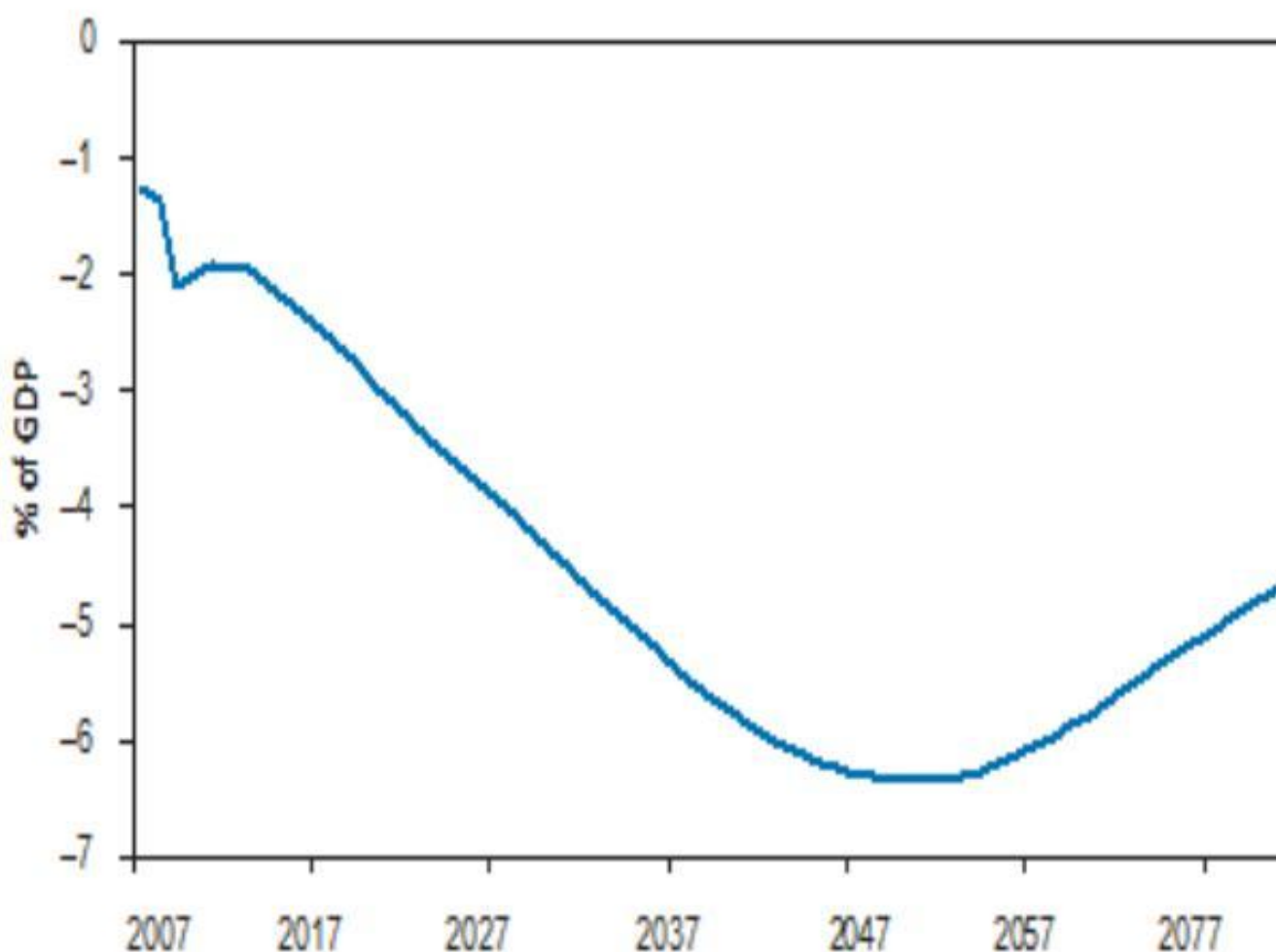
Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, ponderea în PIB a cheltuielilor cu pensiilor va crește până la aprox. 13% în 2060

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”

Deficitul mediu înregistrat de sistemele de pensii publice în țările din Europa Centrală

Sursa: World Bank, The Inverting Pyramid: Pension Systems Facing Demographic Challenges in Europe and Central Asia, 2014

Deficitul mediu înregistrat de sistemele de pensii publice din zona Europei centrale, incluzând și România, se va ridica la aprox. 6% din PIB în anul 2050

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”

Concluzii

- **Populația României** va scădea până în anul 2050 la aprox. **17,9 milioane** de persoane, conform estimărilor Comisiei Europene din anul 2015. Alte prognoze sugerează însă o scădere și mai pronunțată, până la aproximativ **16 milioane** de persoane (ONU), plasând România pe **locul 2** în topul țărilor cu cea mai mare scădere a populației în perioada 2010-2050;
- Concomitent cu reducerea populației totale, se estimează o creștere importantă a **vârstei medii** a populației României, cu aproximativ cu **6 ani**, până la **48,1 ani** (conform estimărilor ONU în anul 2014);
- Ponderea **populației vârstnice** în totalul populației crește cu aproximativ 11%, de la 16,4 % la **27%** până în anul **2050** (conform estimărilor Comisiei Europene în anul 2015);
- În același context, **speranța de viață**, atât la naștere, cât și la vârsta de 65 ani, cunoaște o creștere importantă (de minim **7 ani**), până în anul 2050.
- **Rata de dependență** a populației vârstnice în cadrul populației de 15-64 ani se dublează în perioada 2010-2050, până la aprox. 49% (conform estimărilor Comisiei Europene în anul 2015).

Îmbătrânirea populației României în perioada 2015-2060 (*creșterea vârstei medii, respectiv creșterea ponderii persoanelor vârstnice, urmare a creșterii speranței de viață*), concomitent cu scăderea populației totale, dar și a populației active (15-64 ani), determină o deteriorare semnificativă a **ratei de dependență a populației vârstnice**, practic o dublare a acesteia.

În lipsa unei creșteri semnificative a **gradului de ocupare a populației active** (15-64 ani), de altfel, un lucru destul de greu de realizat, conform estimărilor Comisiei Europene care arată o scădere de la 64% (2013) la aproximativ 62% (2050), **rata de înlocuire a salariului prin pensia** aferentă Pilonului I (care acum este de aprox. 36%) va scădea semnificativ până în anul 2050, cu atât mai mult cu cât o bună parte din contribuțiile de asigurări sociale sunt virate pentru pensia aferentă Pilonului II.

În plus, România nu se află într-o postură favorabilă nici în privința **încasărilor efective** din contribuții sociale sau în privința **cotelor totale de contribuții sociale**. Astfel, datele statistice relevă o rată a încasărilor sub **10% din PIB**, la un nivel al contribuțiilor de asigurări sociale de aprox. **55%** (conform anului 2014, înainte de reducerea cu 5 puncte procentuale).

Printre **soluțiile** recomandate pentru asigurarea unei sustenabilități adecvate a sistemului de pensii se pot enumera următoarele:

- Politici adecvate care să asigure **creșterea gradului de colectare a contribuțiilor de asigurări sociale**, precum și **reducerea evaziunii existente**;
- **Scăderea progresivă a cotelor de contribuție socială** (angajat și angajator);
- **Creșterea graduală a vârstei standard de pensionare și a stagiului complet/minim de cotizare**, corelate cu creșterea speranței de viață (*de exemplu, creșterea treptată a vârstei standard de pensionare la bărbați și femei până la 67 ani, pentru bărbați în perioada 2020-2040, iar la femei în perioada 2030-2050*);
- Politici coerente privind **creșterea gradului de ocupare a populației active (15-64 ani)**;
- Politici și măsuri legislative de **creștere a ratei de ocupare a populației în vârstă de 55-64 ani**, astfel încât această categorie să rămână în câmpul muncii cât mai mult timp (*de exemplu, stimulente pentru angajatorii care doresc să angajeze persoane din această categorie, penalizări suplimentare pentru pensia anticipată și anticipată parțial*).

2013

2050

20 MILIOANE

17,9 MILIOANE

42.1ANI

48.1ANI

**71,2
ANI**

**78,2
ANI**

**79,9
ANI**

**85,1
ANI**

16.4%

27%

24%

49%

Redactat: CNPP, Serviciul Proiecte, Studii și Analize

Bibliografie:

1. „*World Population Prospects, The 2015 revision*”, ONU (Organizația Națiunilor Unite);
2. „*The 2015 Ageing Report: Underlying Assumptions and Project Methodologies*”, European Commission;
3. „*The inverting pyramid: Pensions Systems Facing Demographics Challenges in Europe and Central Asia*”, 2014;
4. EUROSTAT.

Acest studiu a fost realizat în cadrul proiectului „*Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici*”- *SimProVision*, VS/2013/0275, proiect cofinanțat de Comisia Europeană prin Programul **PROGRESS**, apelul de propuneri **VP/2012/010**.

Elaborat: Sorin Vârnă, Manager public/Asistent de proiect VS/2013/0275, Serviciul Proiecte, Studii și Analize, 2015

European Commission

This publication is supported by the European Union Programme for Employment and Social Solidarity- PROGRESS (2007-2013)

This programme is implemented by the European Commission. It was established to financially support the implementation of the objectives of the European Union in the employment, social affairs and equal opportunities area, and thereby contribute to the achievement of the Europe 2020 Strategy goals in these fields.

For more information see: <http://ec.europa.eu/progress>

The information contained in this publication does not necessarily reflect the position or opinion of the European Commission

Proiect VS/2013/0275 „Dezvoltarea unui instrument național de modelare a pensiilor în scopul elaborării de politici”